

۲۰۱۶/۰۳/۲۲

محمد اياز نوری

د غازي امان الله خان د وصيت په باب د خالد صديق څرگندونې

بناغلی خالد صديق

ما (د دې کرښو لیکوال)، د امانی خپلواک او ویاړمن دولت د بهرنیو چارو وروستی وزیر، مرحوم غلام صديق خان چرخي د زوی، مؤرخ او شاعر، بناغلی محمد خالد صديق سره، چې اوس په متحده ایالاتو کې هستوګن دی، مرکه وکړله او په ضمن کې مې د هغه څخه زموږ د هیواد افغانستان د استقلال د سروال مرحوم اعلیحضرت غازي امان الله خان د وصیت په هکله وپوښتل، چې دلته یې درنو هیواد والو ته وړاندې کوم:

ایاز نوری: بناغلی خالد صديق صاحب! ستاسو مرحوم پلار د امانی دولت د بهرنیو چارو وروستی وزیر تیر شوی دی، کله چې غازي امان الله خان وفات شو، د بادشاه محمد ظاهر په هدایت د هغه میت د ننګرهار ولایت د جلال آباد په ښار کې د امیر حبیب الله خان د قبر تر څنګ خاړو ته وسپارل شو، په دې اړه ستاسو معلومات څه دی؟

خالد صديق: هو! هغه معلومات، چې ما د خپل خدای بخښلي پلار څخه تر لاسه کړي، درنو هیواد والو سره یې شریکوم: کله، چې د سقاوي وطني په ترڅ کې امانی دولت ښکته او اعلیحضرت امان الله خان له هیواده وتلو ته اړ او د ایټالیا په هیواد کې میشت شو، زما پلار هم د جرمني هیواد ته ولاړ او بیا د اعلیحضرت د ژوند تر پایه د هغوی سره په نژدې ارتباط کې پاتې شوی و. زما پلار به ماته ویل: هغه وخت، چې غازي امان الله خان ناروغ و او د ژوند وروستی کلونه یې ول، ماته یې د وصیت په شکل ویلي وو، هر کله، چې زه وفات شولم، زما جنازه ګران هیواد افغانستان ته انتقال کړئ او په کابل کې یې د قلعه قاضي د حضرت شاه د زیارت تر څنګ خاورو ته وسپاری.

ایاز نوری: که مهرباني وکړئ د کابل د قلعه قاضي د حضرت شاه په باب معلومات راکړئ؟

خالد صديق: حضرت شاه یو روحاني افغان شخصیت و او په خپله اعلیحضرت امان الله خان ورته ډېر درنښت او ارادت درلود او د خپلې بادشاهي پر وخت به تل د هغه لیدو ته ورتللو. زما پلار ماته ویل: هغه ورځ، چې غازي اعلیحضرت د خپلې استعفاء نه پس د کندهار ولایت په لور روان شو، لومړی د قلعه قاضي سیمه ته په رسیدو د حضرت شاه زیارت کولو ته ورغی او بیا یې خپل سفر ته دوام ورکړ.

ایاز نوری: هغه څه، چې په دې هکله ما د غازي بادشاه د وراره مرحوم کبیر الله سراج نه ثبت کړي، غازي بادشاه په ۱۹۵۳ز کال د خپل وصیت پر بنسټ د پلازمینې کابل د زرنگار پارک یې د خپل زیارت د جوړولو لپاره خوښ کړی و، ستاسو تبصره به په دې باب څه وي؟

خالد صديق: هو، دا وصیت به اعلیحضرت هغه کال کړی وي، لیکن دا کیدای شي، چې د ۱۹۶۰ز کال پورې یې فکر او انتخاب بدلون موندلای وي.

ایاز نوری: اوس ستاسو د دغو څرگندونو پر بنسټ د پارک زرنگار موقعیت منتفی کیږي او پر ځای یې د قلعه قاضي د حضرت شاه موقعیت معتبر کیږي، لیکن په خپله په همدغو دوو وصیتونو کې د پلازمینې کابل مسئله په خپل قوت پاتې کیږي، همداسی نه ده؟

خالد صديق: هو، بالکل همداسی ده. زه وایم، چي د بناغلی کبیر الله سراج او زما د پلار د اطلاعاتو پر بناء او د اعلیحضرت امان الله خان د وصیت او غوښتنې پر بنسټ، میت باید په کابل کې بیرته خاورو ته وسپارل شي او برابر د شان او عزت یې زیارت پرې جوړ شي.

ایاز نوری: تاسو جناب د غازي اعلیحضرت د وفات پر وخت چیرته واست او معلومات مو څه دي، چي درانه هیواد وال ورنه مستفید شي؟

خالد صديق: هغه وخت (اپریل، ۱۹۶۰ ز کال) زه په کابل کې د خپلې کورنۍ د غړو سره اوسیدم. د غازي امان الله خان تابوت یې د ایټالیا د هیواد څخه په یوه ملکي الوتکه کې لومړی د کابل هوایي ډگر ته راوړ. د ملکي ثریا او بادشاه زوی رحمت الله خان خواهش وه، چي د غازي امان الله خان تابوت یو وار د کابل د اوسیدونکو د لیدو لپاره د ښار د ننه وگرځول شي، لیکن شاهي کورنۍ بدون د معطلۍ نه، پرته د کوم اعلان او د خلکو د خبرتیا څخه په پټه توګه، جنازه په یوه عسکري الوتکه کې مخامخ د جلال آباد ښار ته انتقال کړله. کله چي مور په پېښه خبر شولو، زه، زما دوه وروڼه غلام دستګیر خان او عبدالغفار خان او زما د ماما زوی محمد عیسی خان یعقوبی د موټر په ذریعه د کابل نه د جلال آباد په لور وخوځېدو او د تدفین په مراسمو کې حاضر وو.

ایاز نوری: امان الله خان غازي خو هغه وخت مړ شوی و، ولي حاکم خاندان د ملکي ثریا او رحمت الله خان دا خواهش ونه مانه؟

خالد صديق: هو، حاکم خاندان د امان الله خان د بی روحه جسم سره مخامخ و، لیکن په هر حال، د امان الله خان نوم او جسم یې هغوی ته یو لوی هښیټ و او داریدل، نه چي د جنازې په لیدلو د کابل د خلکو له خوا یو د کنترول څخه وتلی انقلاب جوړ او زموږ بادشاهي په کې درې وړې شي.

ایاز نوری: آیا اعلیحضرت ظاهرشاه او صدراعظم داود خان د تدفین مراسمو ته جلال آباد ته راغلي وو؟

خالد صديق: نه، بادشاه او صدراعظم حاضر نه وو. د بادشاه زوی احمد شاه، مارشال شاه ولی خان، علی محمد خان، سردار ولی او د پښتنو مشر خان عبدالغفار خان هلته راغلي ول.

ایاز نوری: تاسو جناب وویل: چي د غازي امان الله خان تابوت لومړی د کابل هوایي ډگر کې کوز او بیا په بله عسکري الوتکه کې د جلال آباد ښار ته د ملت نه په پټه ولېږدول شو، آیا همدغه د کابل هوایي ډگر ته بادشاه او صدراعظم د جنازې د لیدو لپاره راغلل؟

خالد صديق: هو، زه دقیق وایم، چي د اعلیحضرت امان الله خان تابوت د کابل هوایي ډگر ته راوړل شو، لیکن زه په دې خبر نه یم، چي بادشاه او صدراعظم هوایي ډگر ته راغلل او کنه.

ایاز نوری: ستاسو د مرکې څخه ډېره مننه.

پای

د پانوی شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ